

Teme za dodatnu nastavu u osnovnoj školi

1 Šesti razred

1. Djeljivost.

Zadatak: Ako su a i b prosti brojevi veći od tri, dokaži da je broj $(a + b)(a - b)$ djeljiv sa 12.

Zadatak: Da li postoje prosti brojevi p i q za koje je $13p + 3q = 2022$?

2. Skupovi.

Zadatak: Dati su skupovi A, B i C takvi da je $A \cap B \cap C = \emptyset$. Ako je $|A \setminus B| = 7$, $|C \setminus B| = 8$, $|A \cup B \cup C| = 20$ i $|A \cap C| = 2$, koliko elemenata ima u skupu B ?

Zadatak: Od 99 učenika 5. razreda koji su gledali projekciju filma njih 76 je kupilo sok, a njih 59 kokice. Devetina od ukupnog broja učenika nije kupila ni sok ni kokice. Izračunaj koliko je učenika kupilo sok a nije kokice.

Zadatak: Koliko ima cijelih brojeva koji nisu djeljivi ni sa 3 ni sa 5 ni sa 7, a čija je apsolutna vrijednost manja od 2022?

3. Razlomci.

Zadatak: Zbir dva broja i njihovog zbira je $\frac{40}{21}$. Odredi te brojeva ako je apsolutna vrijednost jednog broja četiri puta veća od apsolutne vrijednosti drugog.

Zadatak: Dokaži da je

$$\frac{1}{3 \cdot 6} + \frac{1}{6 \cdot 9} + \dots + \frac{1}{2019 \cdot 2022} < \frac{1}{9}$$

4. Uglovi.

Zadatak: U trouglu ABC je $\angle B = 80^\circ$. Tačka D je na stranici BC tako da je $\angle BDA = 70^\circ$ i još vrijedi $AB + BD = AC$. Koliki je $\angle BAC$.

Zadatak: Konveksni četvorouglovi $ABCD$ i $A'B'C'D'$ imaju podudarne odgovarajuće stranice. Ako je $\angle A > \angle A'$, uporedi ostale uglove ovih četvorouglova?

5. Procenti i proporcije.

Zadatak: U prodavnicu je stigla pošiljka olovaka. Četvrtina ih je prodana za 5% veću cijenu, a polovina za 10% manju od planirane. Kako treba prodati ostataka tako da se zaradi tačno planirana suma?

Zadatak: Koka i po za dan i po snese jaje i po. Koliko dana treba da bi 30 koka snijelo 8000 jaja?

---

6. **Simetrija.**

Zadatak: Tačke A i B su sa iste strane prave p . Odrediti tačku X na pravoj p tako da $AX + XB$ bude minimalno.

Zadatak: Koliko osa simetrije ima kocka?

7. **Jednačine i nejednačine.**

Zadatak: Ana u kasicu ima 108 KM u kovanicama od 1, 2 i 5 KM. Vrijednost novca u kovanicama od 2 KM je jednaka vrijednosti novca u kovanicama od 5 KM, a polovina svih kovanica su one od 1 KM. Koliko ima kojih kovanica?

2 Sedmi razred

1. **Podudarnost trouglova.**

Zadatak: U trouglu ABC je $BC = 2AC$. Tačka D je na stranici BC takva da je $\angle CAD \cong \angle ABC$. Simetrala vanjskog ugla C siječe polpravu AD u E . Dokaži da je $AB = AE$. **Zadatak:** Neka su AA' , BB' i CC' visine oštroglog trougla ABC , a D i E tačke simetrične A' u odnosu na prave AB i AC , redom. Dokazati da su tačke B' , C' , D i E kolinearne.

Zadatak: Veličina jednog šiljastog kuta pravokutnog trokuta ABC iznosi 30° . Ako je tačka P polovište hipotenuze AB , a tačka S središte tom trokutu upisane kružnice, kolika je veličina kuta SPC ?

2. **Paralelogram.**

Zadatak: Neka je $ABCD$ konveksan četvorougao i neka su P, Q, R, S polovišta stranica AB, BC, CD i DA . Tačka M je unutar četvorougla tako da je $APMS$ paralelogram. Dokaži da je $MQCR$ takođe paralelogram.

3. **Površina.**

Zadatak: Unutar pravokutnika $ABCD$ nalazi se tačka T . Spoji li se tačka T s vrhovima pravokutnika, pravokutnik će biti podijeljen na četiri trokuta. Površine triju od tih trokuta su 15, 54 i 75. Odredi sve moguće površine pravokutnika $ABCD$.

4. **Cijeli brojevi.**

Zadatak: Izračunaj:

$$2022 - 2 \cdot 2022 + 3 \cdot 2022 - 4 \cdot 2022 + \dots + 2021 \cdot 2022 - 2022 \cdot 2022 =$$

5. **Izometrije i vektori.** **Zadatak:** Date su tri paralelne prave. Konstruiši jednakostranični trougao kojem su tjemena na tim pravim.

Zadatak: Tačka O je centar pravilnog 2021-tougla $A_1A_2 \dots A_{2021}$. Izračunaj

$$\overrightarrow{OA_1} + \overrightarrow{OA_2} + \dots + \overrightarrow{OA_{2021}}.$$

---

3 Osmi razred

1. **Mnogouglovi.**

Zadatak: Odredi ugao između dijagonala AD i CG u pravilnom osmouglu $ABCDEFGH$.

2. **Realni brojevi.**

Zadatak: Odrediti sve realne brojeve a za koje su $a + \sqrt{15}$ i $\frac{1}{a} - \sqrt{15}$ cijeli brojevi.

3. **Krug.**

Zadatak: Jednakostraničnom trouglu ABC opisana je kružnica. Manja kružnica u spoljašnjosti trougla dodiruje veću kružnicu iznutra i stranicu AB . Koliki je omjer površina manjeg i većeg kruga?

Zadatak: Tačka M je na luku $\widehat{BC}$ kruga koji je opisan oko jednakostraničnog trougla ABC . Dokaži da je $MA = MB + MC$.

4. **Pitagorina teorema.**

Zadatak: Dat je trapez $ABCD$ sa osnovicama $AB = 5$ i $CD = 3$. Ako je AC normalno na BC , a BD je simetrala ugla B , odredi visinu trapeza!

5. **Stepeni i korijeni.**

Zadatak: Na tabli je Ana napisala broj 2^{2022} , a Petar broj 5^{2022} . Koliko se cifara nalazi na tabli?

Zadatak: Odrediti ostatak pri djeljenu

$$1 + 2 + 2^2 + 2^3 + \dots + 2^{2020} + 2^{2021}$$

sa brojem 9.

Zadatak: Da li je moguće brojeve $3, 3^2, 3^3, \dots, 3^{n-1}, 3^n$ podijeliti u tri grupe tako da proizvod brojeva u svakoj grupi bude isti ako je $n = 2022$. A za $n = 2023$?

6. **Algebarski izrazi**

Zadatak: Da li je

$$2013 \cdot 2015 \cdot 2017 \cdot 2019 + 16$$

potpun kvadrat?

Zadatak: Ako je $x + y = 1$, a $x^2 + y^2 = 2$ koliko je $x^4 + y^4$?

Zadatak: Da li je broj $9^{2022} + 3^{2022} + 1$ prost?

4 Deveti razred

1. **Linearna funkcija.**

Zadatak: Date su tačke $A(0, 4)$ i $B(-1, 5)$. Na pravoj $y = -x$ odredi tačku P tako da zbir dužina duži AP i BP bude minimalan.

---

2. **Sistem linearnih jednačina.**

Zadatak: Ana, Borna, Cvita i Davor izrađuju papirnate ždralove. Odlučili su napraviti 1000 ždralova. Ana i Borna su napravili 167 ždralova, a Borna i Cvita su napravili 181 ždrala. Ana je napravila 8 ždralova više od Davora. Trenutno im do zadanog broja ždralova nedostaje još 677 ždralova. Koliko ždralova je napravio svatko od njih?

Zadatak: Nađi sve trojke (x, y, z) realnih brojeva za koje je

$$x(y + z) = 10, \quad y(x + z) = 11, \quad z(x + y) = 17$$

3. **Stereometrija.**

Zadatak: Data je pravilna trostrana prizma $ABCA'B'C'$. Tačka D je na stranici AA' , tako da je $AD : DA' = 4 : 1$. Tačke E i F su osnosimetrične tačkama B' i C' obzirom na pravu BC . U kom odnosu ravan DEF dijeli zapreminu prizme?

5 Odabrane teme

1. **Invarijante.**

Zadatak: Da li kralj može krenuti iz donjeg lijevog ugla šahovske table, obići sva polja tačno jednom, i završiti u gornjem desnom uglu?

2. **Prebrojavanje.**

Zadatak: Na koliko načina se cifre od 0 do 9 mogu poredati u niz tako da 0 i 9 nisu susjedne?

Zadatak: Od deset različitih cvjetova treba napraviti buket sa bar dva cvijeta. Na koliko načina se to može uraditi?

Zadatak: Koliko ima deveteroznamenastih brojeva zapisanih pomoću devet različitih znamenaka 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 takvih da je svaki troznamenasti broj koji formiraju tri uzastopne znamenke tog broja djeljiv sa 3?

3. **Logičke igre.**

Zadatak: U tri kutije nalaze se kuglice: u prvoj kutiji su 2, u drugoj kutiji 3, a u trećoj kutiji 4 kuglice. Dva igrača igraju sljedeću igru: naizmjenično uzimaju iz proizvoljne kutije proizvoljan broj kuglica. Pobjednik je onaj igrač poslije čijeg poteza sve kutije ostaju prazne. Koji igrač ima pobjedničku strategiju?

4. **Dirihleov princip.**

Zadatak: Da li se jednakostranični trougao može pokriti sa dva manja jednakostranična trougla?

Zadatak: Na tabli su napisana 24 različita prirodna broja, svi su manji od 51. Dokaži da postoje dva čiji je zbir djeljiv sa 7!

5. **Kongruencije.**

Zadatak: Šta je zadnja cifra broja 777^{777} ?

Zadatak: Dokaži da je $2222^{5555} + 5555^{2222}$ djeljivo sa 7.

---

6. **Nejednakosti.**

Zadatak: Dati su pozitivni realni brojevi x, y, z . Kada je $A = B$? Šta je veće: $A = x^2 + y^2 + z^2$ ili $B = xy + xz + yz$?

6 Za one koji vole izazove

1. Da li se u koordinatnoj ravni može nacrtati jednakostraničan trougao kojemu su koordinate svih tjemena racionalni brojevi?
2. Prava koja dijeli trougao na dva dijela jednakih obima i jednakih površina prolazi kroz jednu značajnu tačku trougla. Koju?
3. Neka je ABC oštrogli raznostranični trougao sa centrom upisane kružnice O . Tačka D je podnožje visine iz A na BC . Prave BC i AO se sijeku u tački E . Prava s prolazi kroz E i normalna je na AO . Ta prava s siječe AB i AC u K i L , tim redom. Neka je ω opisana kružnica oko AKL . Prava AD siječe kružnicu ω opet u X . Dokaži da se ω i kružnice opisane oko ABC i DEX sijeku u jednoj tački.
4. Zadat je pravilan n -tougao $A_1A_2 \dots A_n$. Koliko ima tupouglih trouglova kojima su tjemena iz skupa $\{A_1, A_2, \dots, A_n\}$?
5. Na gredi dužine deset metara nalazi se 1000 mrava koji se svi kreću stalnom brzinom 1 metar u minuti. Kada se dva mrava susretnu, promijene smjer kretanja. Za koliko vremena će svi mravi sigurno pasti sa grede?
6. Mali poštar Pero živi u ulici u kojoj je n kuća, sve kuće su sa iste strane ulice i udaljenost između dvije susjedne kuće je 100 metara. Pero kreće od svoje kuće, treba da podijeli pozivnice za rođendan svima u ulici i da se vrati u svoju kuću. Kako želi da smrša htio bi da hoda što duže. Koliki put Pero najviše može da pređe?
7. Dato je $2n$ različitih tačaka u ravni, među kojimanema kolinearnih. Od tih tačaka je n obojeno crvenom a n plavom bojom. Dokazati da se može povući n duži, svaka sa po jednim crvenim i jednim plavim krajem, tako da nikoje dvije nemaju zajedničkih tačaka.
8. U centru svakog kvadrata šahovske table se nalazi po jedna tačka. Da li je sa 13 pravih moguće podijeliti tablu tako da se različite tačke nalaze u različitim regionima?
9. Da li postoji prirodan broj koji ima neparan broj parnih djelitelja i paran broj neparnih djelitelja?
10. Odrediti realne brojeve a, b, c, d za koje je $a + b + c + d = 20$, i $ab + ac + ad + bc + bd + cd = 150$.